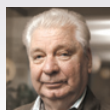

TÍÐARGREIN

Tórbjørn
JacobsenJóannes
EidesgaardHans Pauli
StrømHergeir
NielsenJógvan
SundsteinEdmund
Joensen

Hans Pauli Strøm
Fyrrverandi løgtings- og landsstýrismaður
fyri Javnaðarflokkinn

Eru Føroyar tað góða samfelagið?

Vit eru rúkandi ósamd um nógv. M.a. um ta vandakós, sum høggra-samgongan hjá Jørgeni & Jenisi, Kaj og Kára føra Føroyar á. Vit kunnu eisini vera ósamd um tann pástandin, at Føroyar eru eitt av bestu londum í heiminum at liva í. Tað velst jú um, hvat tú leggur dent á, ella júst hvussu tín lívsstøða er.

Tað skerst tó ikki burtur, at í altjóða samanberingum liggja Føroyar í fremstu røð saman við hinum Norðanlondunum, tá tað snýr seg um tey mest avgerandi máttini fyri góðum lívskorum.

Høvuðseyðkenni fyri eitt vælferðarsamfelag er, at tað kann tryggja øllum sínum borgarum:

- grundleggjandi livikor (føði, klæði og býli)
- trygd móti vinnuløysi, sjúku, fátækt og kúgan
- javnbjóðis møguleikar til inntøku og persónliga menning

Nógv lond rokna seg fyri at vera vælferðarsamfeløg. Men tær grundleggjandi skipanir kunnu vera sera ymiskar: Við høvuðsdenti á felags, samhaldsfasta figging - ella á einstaklingatryggingar og privatar felagsskapir. Tað kunnu vera rættindi fyri øll - ella avmarkað til tey neyðstøddu. Tað kunnu verða veitingar á høgum endurgjaldsstøði - ella olmussuskipanir, ið seta fólk út á sosiala útjaðaran.

Hvat er so serligt við norðurlenska vælferðarsamfelagnum?

Tá vit tosa um "norðurlenska vælferðarsamfelagið", eru hesi høvuðseyðkenni:

- allir borgarar, høg eins og lág, eru fevndir av universellum rættindum til vælferðartænastrur á jøvnum, høgum støði
- við felags, samhaldsfastari figging, í størstan mun yvir skattin
- við útjavnandi umfordeiling millum háinntøkur og láginntøkur
- við avtaluskipaðum, familjuvinarligum og rúmligum arbeiðsmarknaðarpolitikki

- við sosialum kapitali í síná-millum áliti millum borgarar, feløg, fyrirkur og stovnar at samstarva um felags loysnir

Tað er eftir hesum meginreglum

vit áhaldandi stremba eftir tí góða samfelagnum, at tað skal fevna um okkum øll – ein politisk og samfelagslig stremban eftir tí, sum Hanus Kamban so vakurt lýsti sum "Samhugans Ríki" í síni

finu kronikk, "Tað góða lívið", í Sosialinum t. 23. nov.

Munur á londum og lívskorum

Millum øll tey nógvu altjóða

mát, ið eru um lívskor í ymiskum londum, er her bara pláss fyri nøkrum fáum. Tey byggja á tilfar frá "The Equality Trust Fund" (sí mína síðstu tíðargrein um "figgjjarliga waterpassið" og sosialvísindaliga verkið hjá Wilkinson og Pickett).

Fyrsta myndin lýsir hvussu javnt ella ójavnt inntøkubýtið er í samfelagnum. Norðanlondini skilja seg burtúr. Fyri Japan er orsökini tað sjáldsama javna lónarlagið heldur enn útjavnandi skattaskipanir.

Næsta myndin lýsir hvussu londini standa seg í hesum grundleggjandi førleikanum, at skapa góð barnalívskor. Her hava vit vísitalið fyri barnavælfærd hjá ST-stovninum UNICEF, og aftur her eru Norðanlond millum tey bestu.

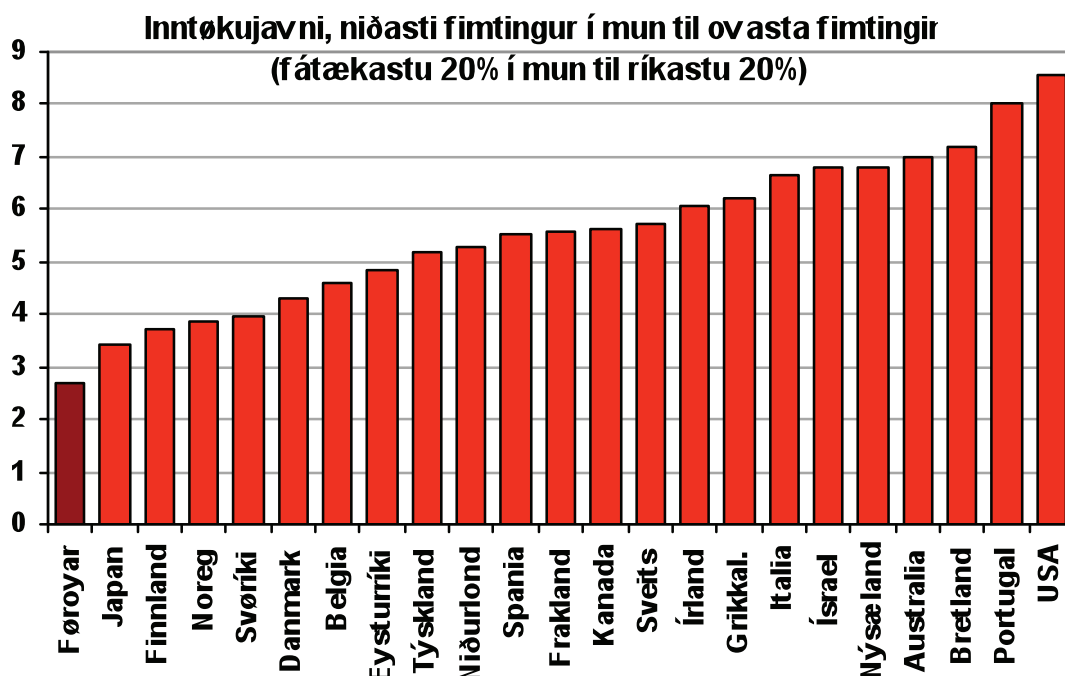
Triðja myndin er um barnadeyðligheit. Tað hava eg tikið aftrat fyrru myndini um barnavælfærd, tí har eru Føroyar ikki við. Men tað eru vit her. Barnadeyðligheit er annars eitt tað besta mátið fyri barnavælfærd og samfelagsdygd.

Fjórða myndin er eitt dømi um tann sociala kapitalin, ið er í álitinum borgaranna millum. Her hava vit tíverri ongar upplýsingar úr Føroyum, men ikki undrunarvert liggja Norðanlondini ovast.

Fimta myndin sigur nakað um, hvussu vit raðfesta socialu skipanir, fyri børn og ung, pensjonistar og gomul, arbeiðsleys, sjúk, førleikaskerd og fólk í sosialum trupulleikum. At Noreg liggur lutfalsliga lágt kemur av, at roknað verður í mun til ovurhondsstóru norsku bruttotjóðarúrtøkuna m.a. frá oljuvinnuni. Verður roknað pr. íbúgva, liggur Noreg ovast.

Arbeiðsmarknaðurin er eisini serstakur í Norðanlondum. Onga aðrastaðni er so alstórir partur av fólkinum virkin á arbeiðsmarknaðinum. Fyri

Mynd 1

Mynd 2

